

SÖTÉT SZOBÁBAN

Részlet egy önéletírásból

Harmadik elején új fiút találtam reggel az osztályban. Idegenül, magára hagyatva ücsörgött a fal melletti padsor valamelyik hátsó ülésén, a többiek pedig ugratták, ahogy már az új fiúkat mindenütt szokás, *Tintili, Tintili*, mondta valamelyikük értelmetlenül, mások nyomban fölkapták a gúnynevet, mint afféle harci jelmondatot, *Tintili, Tintili*, harsogták, majd észrevéve, hogy beléptem az osztályba, felém fordultak, és mutogatni kezdtek rá, *nézd csak, Timó, kit kaptunk*.

A fiú szőke volt, kék szemű, törékeny testalkatú. Az ugratásokra nem válaszolt, a szokatlan bemutatásra illetudóan fölállt a helyéről, és elém jött a padsor elejére: *Ludassy Kornél, szervusz, kezét is ráztunk*, de máris siethettünk a helyünkre, mert megjelent Zékány tanár úr, hogy megkezdje óráját. Mindenekelőtt mint osztályfőnök az újonnan jöttet mutatta be, s már nem emlékszem, miféle indokot mondott, régi iskolája helyett miért nálunk folytatta a fiú (költözőkódés miatt? vagy egyébért? nemigen figyelt egyikünk se oda), de azt tudom, hogy megkért, legyünk kedvesek hozzá, és fogadjuk szeretettel magunk közé.

Én abban az időben furcsa hónapokat éltem: viharos, ám megvallatlan — s főleg teljesen eszmei — szerelemmel csüggtem egyik osztálytársamon, magam előtt is röstellve, hogy egy fiú váltja ki belőlem ezt a tébbollyal határos rajongást, melyet azelőtt is, azután is csak lányok iránt éreztem. De hát iskoláinkban akkor sajnos még nem volt koedukáció, gondolni sem lehetett rá, lévén a tanügy a bigott vallásosság kezében, hiszen még a minisztérium neve is Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium volt, s a klérus szemében visszatetsző, mi több, erkölcstelen dolog, sőt maga a fertő lehetett a vegyes, fiú-lány osztályok pusztá elképzelése is. Holott, mint egyéni példám is, de az angol kollégiumi rendszer gyakorlata is mutatja, éppen az egyneműekkel való összezártság fenyeget az érzelkek ferde irányba történő elmozdulásának veszedelmével: az ifjú test és lélek, kiváltképpen a korábban éretteké, szükségképpen keres magának egy Másikat, akire mintegy ráakaszkozhat szublimált vágyaival, s ha nincs más nemű Másik a környezetében, a vele egyneműek közül szemeli ki futó imádata tárgyát. Némelyeket egész életükre megjelöl első ilyen vonzódásuk; engem egészséges alaptermészetem, no meg egy szégyenletes pillanat szerencsére kimentett tizenhárom éves korom érzéki zűrzavarából. Ám addig hátravolt egy felvonás.

Említett reménytelen, néma, magamba fojtott rajongásom már magamnak is terhemre volt, hiszen már olyan örültségre is vetemedtem, hogy esti lefekvéskor, lámpaoltás előtt mindig megcsókoltam a leg-

utóbbi osztályablót, pontosabban szerelmesemnek rajta látható ábrázatát, aminek az lett a következménye, hogy az imádott lény képe egyre ragacosabbá és végül úgyszólván teljesen fölismerhetetlenné vált, mely tényt viszont, gondoltam, előbb-utóbb nagymamának is észre kell vennie, ő — elvált szüleim helyett nevelőm — különben is mindig agyonellenőriz mindent, ami velem kapcsolatos, lehetetlen, hogy éppen az a furcsa ragacsfolt ne vonná magára a figyelmét az osztályfénykép meghatározott helyén. Valószínűleg a lelepleztetésemről való félelem is közrejátszott abban, hogy már amúgy is terhessé váló rajongásom heve lankadni kezdett. De az igazi mentőkötelet, mellyel valamely félresikerült vagy önmagát túlélte szerelemből kimászhatunk, szinte mindig egy másik lény föltűnése veti oda nekünk. Az én mentőkötelem akkoriban Kornél lett.

Az igazság megköveteli, hogy ne szépítsek rajta semmit: Kornél iránti egyre fokozódó vonzalmamban korántsem volt annyi szublimáció, mint az elődje iránt érzett föllángolásban; az új hevületnek teljesen más színezete, hogy úgy mondjam, belső tartalma volt, lévén érdeklődésem jelen esetben nyersen fizikai természetű, mégpedig föltehetően annak következtében, hogy ez az érdeklődés, szemben a másik, már kihülőfélben lévő érzéssel, nem maradt viszonzatlan, ha ugyan nem én voltam a viszonzó fél, ezt a mai napig sem tudom bizonyossággal eldönteni. Mindenesetre létrejött köztünk egy villamos ív, melyről persze sosem beszélünk, de nem is volt szükség szavakra. Nem kétséges, volt Kornélban, legalábbis abban az időben, valamiféle közelebről meghatározhatatlanul lányos jelleg, melyet tán könnyű csontozata és ebből fakadóan mozgásának kecsessége sugallt, s ennek a nőiességnak különösképp az sem mondott ellent, hogy Kornél kitűnő szertornász és az osztálynak vitathatatlanul legjobb rövidtávfutója volt.

Magam is sokat és szívesen sportoltam, jöllehet a szertornához sehogy sem fűlt a fogam, a nyújtón egy nyavalyás haskelepet sem bírtam soha végére hajtani, még odáig sem jutottam el, hogy felfogjam, mit is kéne altestemmel csinálni ahhoz, hogy a műveletet egyáltalán elkezdhessem. Ebből kifolyólag meg is kaptam tornatanárunktól a „nemzetiellen” jelzőt, hiszen aki nem tudja a haskelepet, az ugyebár nem is lehet egyéb, mint nemzetiellen söpredék, amely kifejezés arra volt hivatva, persze, hogy a jó ember faji és vallási nézeteit mintegy sűrítve érzékeltesse. (Más kérdés, hogy amikor a mester egy másik diáknak, aki „nemzeti” volt ugyan, ám a haskelepre hozzám hasonlóan alkalmatlan, jóindulatúan be akarta mutatni a gyakorlatot, emez órajta is kifogott, amiből én természetesen nem azt a következtetést vontam le,

hogy íme, közös táborba kerültünk, mindössze azt, hogy a tanár úr öregszik, s egy kissé korpulens is lett az effajta produkciókhoz.)

De ha a szertornával meggyűlt is a bajom, voltak sportok, melyekben egész jól megálltam a helyem. Elsősorban az úszásban, de nem voltam rossz futó sem, s a távolugrásban is vittem annyira (főleg az óráközi szünetek idején az udvari atlétahomoknál gyakorolt helyből-elugrásban, melyben apám valaha országos diák bajnok volt), hogy később ez a tudományom majd megmenti az életemet — ám ez már egy másik történet.

Nem hallgathatom el, hogy a tornaórák és az atlétikai pályán töltött délutánok voltak azok, melyek a közös testi érdeklődést felébresztették bennünk. Egészen rövid, kék tornanadrág volt rajtunk ilyenkor, alatta semmi, s ha ez-az elővillant, ami ha Goldstein Számiról, Sumiczkyról, Szabó Gyurkáról, Füzyről, Selmecziről — egyáltalán: bárki másról — van szó, tökéletesen hidegen hagy, ez Kornél esetében delejes kíváncsisággal, már-már izgalommal töltött el, ami csak azért is szokatlan volt, mert — mint említettem — még nagy lelki szerelmem tárgya sem igen vonta magára ilyen tekintetben a figyelmemet. Nem beszélve arról, hogy előző évben a hórihorgas Székvári mutatványát is meglehetősen közönnel fogadtam, amikor e pontosan mögöttem, a leghátsó padban ülő osztálytársam, nem bírván ébredező érzékeivel, meghökkenő produkcióra szánta el magát. Éppen az elefántokról beszélt valamit Fodor tanár úr, alias Pufi, hogy *az indiai elefántnak, ugyi másformája a füle, ugyi, mint az afrikai elefántnak, ugyi* (ezeket az „ugyi”-kat végül már számoltuk, a csúcst Pufi az 50 perc alatt elért 56-tal érte el), amikor Székvári, kihasználva, hogy Pufi éppen a tábla felé fordul a kétféle fülfőforma különbségét krétával ábrázolandó, hirtelen a nyakamba lihegte: *Itt az elefántom!* Azt hittem, valamilyen tréfás rajtot mutat, s hátrafordultam; de nem, Székvári nem rajtot mutatott lenni a pad mellett, a két padsort elválasztó folyosóban, hanem saját, mereven álló és lilás-vörösré gerjedt, hosszú nemiszervét, melyet hátrafordulásom pillanatában rántott elő rövidnadrágja sliccéből, idétlenül vihogva hozzá, mintegy mentegetőzéseképp vagy zavarát leplezni, amiért nem állja meg, hogy el ne dicsekedjék följajzott vesszejével, még akár botrányos lelepleztetés és súlyos fegyelmi büntetés árán is, hiszen elég lett volna, ha Pufi épp akkor mutatja be váratlan sarkon pördüléseinek egyikét, amolyan villámraziát tartva tekintetével az osztályteremben, s Székvárit máris kicsapják az iskolából. De Székvári „elefántja” éppoly kevéssé érdekelt, mint az élveteg Balmos, aki óra közben gyakran süllyesztette hátra dőlve zsebének mélyére a kezét, s révedt üdvözülten bamba arckifejezéssel egy csupán általa látott lényre vagy jelenetre, míg csak kezének szaporább mozgása nyomán ábrázatán hirtelen végig nem rángott a kéz gyors görcse.

A kamaszodásnak ezek a szennyesnek bélyegzett, s ennél fogva az iskolai emlékezetekből általában gondosan ki is lúgozott, voltaképp azonban egészen ter-

mészetes kísérőjelenségei nem csigázták fel képzeletem. Kornél ilyen vonatkozásban kivétel volt, ráadásul ő, kihasználva a kettőnk között kialakulófélben levő hallgatóg cinkosságot, még mesterségesen szította is a bennem természetes úton már létrejött izgalomfélét; például, ha kettesben voltunk, olyan magasra húzogatta fel hasán az amúgy is kurta tornanadrágot (az övé ráadásul meglehetősen bő is volt), hogy ennek szára szabadon hagyta, amit elrejtteni lett volna hivatva; ha pedig történetesen egymás mellett vizeltünk a WC-ben, ő nem takarta el kezével a hímtagját, ahogy mások ösztönös szeméremből teszik, ellenkezőleg, úgy tartotta a kezében, hogy jól látható legyen, s még véletlenül se történhessék olyasmi, hogy én (éppen én!) most (éppen most!) ne nézzek oda. Ennyi év után azt kell gyanítanom (habár, szó, ami szó, e föltételezésemet nem támasztja alá semmi), hogy iskolaváltoztatása mögött is valami ilyesfélélt sejtethetünk, s hogy a valódi okot jóakarató tanárok a szülőkre való tekintettel segíthettek eltussolni.

A szülők ugyanis köztisztületben álló emberek voltak, reformátusok, úgynevezett régi családból valólok (de hát melyik család nem régi?), az apa meglehetősen magas állású köztisztviselő, az anya afféle nagyasszony, de születéstől és korántsem magamegjátszósan, volt alkalmam megismerni őket, hiszen hamarosan már össze is jártunk Kornéllal, ami nagyapámat, az asszimiláció nagy hívét megmosolyognivalóan túlzott büszkeséggel töltötte el, hiszen lám, egy — mint mondta, s ahogy akkoriban a szó értelmét kifecamítva mondták — „őskeresztény” fiúval barátkozom, mi több, ő is velem, a lenézett másodrendű állampolgárral. Nekem Ludassyéknál föltűnt, hogy a család tagjai jóval halkabban beszélnek egymás között, mint mi otthon; mondhatnám kulturáltabban vagy civilizáltabban, nevezük akárhogy, mindenesetre az olyanok szolid és tartózkodó módján, akik nem érzik magukat szüntelenül a pusztában is fenyegetve. Első látogatásomkor Ludassy néni mindjárt kaláccsal és kakaóval kínált a miénkhez képest nevetségesen kicsi szalonban, mely a Móricz Zsigmond körtérre, akarom mondani Horthy körtérre nézett, Ludassy bácsi pedig kedvesen és barátságosan elbeszélgetett velem, amit nem minden keresztény barátom apja tett meg (a legkevésbé azé az osztálytársamé, aki — ezt akkoriban fölöttébb nyilvántartották — negyedrészen maga is zsidó volt). Így utólag visszagondolva Ludassy bácsira, semmi olyat nem fedezek föl akkori magatartásában, ami aggodalmáról tanúskodnék, mármint fiának hozám fűződő baráti viszonyát illetően, s itt most nem a keresztény-zsidó barátkozásra gondolok, hanem arra az okra, mely közrejátszhatott Kornél iskolaváltoztatásában. Az is lehet, persze, hogy az aggodalom mégiscsak ott élt az öregben, de nem mutatta, s csak távozásom után, már este, a hitvesi ágyban fordult oda homlokráncolva élete párjához: *Már megint egy ilyen jóképűvel... Hm?*

Hisz az voltam valóban, ezt ma már bízvást elmondhatom magam is, nem hiszem, hogy ez az én koromban hívságos öndicséretnek hatna. S e külső

adottság nélkül vonzalmunk aligha is lett volna kölcsönös Kornéllal.

Hogy a csábításnak azok a trükkjei, melyeket barátom alkalmazott, hogy ne mondjam, „bevetett”, s melyekkel sikerült a kettőnk közti nemi feszültséget állandósítania, sőt fokoznia, jóllehet érintkezésünk alaphangja a játékos évődésé volt, nos, hogy ezek mennyiben voltak tudatosan kimódolt apró provokációk, s mennyiben csupán olyan ösztönös s voltaképpen önfeledt kihívások, e kérdésre már sokszor kerestem magamban a választ, ám mindhiába. Nem egyéb, mint pusztá megérzés mondatja velem, hogy alighanem maga a kérdésfeltevés, illetve a benne megfogalmazott vagy-vagy a helytelen, s hogy az ösztönösségnek és tudatosságnak egy bizonyos furcsa és örökösen változó összetételű keveréke munkált Kornélban, valamiféle ellenállhatatlan folytonosan a tudatküszöb körül ingadozó, jórészt bevallatlan készítés a hódításra, de főleg a meghódításra, s ez a fajta viselkedése, mármint a törekvés, hogy meghódítsa magát általam, talán még gracióz mozgásánál is inkább vallott egy benne mélyen lakozó nőiességre. (Más kérdés, hogy az iskolaévek elmúltával, mint hallottam, példás családapává lényegült át. Feltehetően egy férfias feleség oldalán.)

A meg-megújuló kihívásnak a bennem szunnyadó hím nem állhatott ellent. S én is valahogy úgy mentem bele a felszínen továbbra is ártatlan, dévaj diákbarátkozás képét öltő, a mélyben azonban örvényével máris a kék kikövetelésének vágyába rántó kalandba, hogy örömmel sodortattam magam naponta változó mélységű-magasságú hullámain, de úgy, hogy közben magam is tettem néhány tempót; igen, lényegében én is úgy viselkedtem, ahogyan kihívóm (ha ugyan valóban ő volt a kezdeményező fél, nem pedig én), vagyis ösztönösségnek és tudatosságnak, vállalásnak és önmagam elől való álszent rejtegetésnek, hirdethető évődésnek és hirdethetetlen, sőt bevallhatatlan és meg sem fogalmazható birtokolni-vágyásnak ugyanazzal a tudatküszöb körül ingadozó elegyével, melyből mindazonáltal hiányzott a szerelmi motívum, illetve, mert hiszen hogyan is hiányozhatott volna, imádságos áhítat helyett mohón célratörő testi kívánság formáját öltötte, jóllehet fogalmam sem volt róla, hogy voltaképpen mit is kívánok, hiszen minden gondolatom, még a legtorzabb is ártatlan volt még, szüziesen ártatlan, még nem mocskolta be őket a számítás, mely a már felnőtt férfi vágyait gyakorlatias tervek alakjában tereli okszerűen a fizikai beteljesülés gyönyöre felé. A mi esetünkben ilyesmire még csak kísérlet sem történt. Illetve egyszer mégis, de nem előre megfontoltan; s mégis előre megfontoltan, de már csak azt követően, hogy nem előre megfontoltan belesodrótunk abba a helyzetbe, melyben el kellett döntenünk...mit is? Talán azt, hogy mennyire engedjük tudatossá válni magunkban, amit eddig csak érzéseink tudtak, mihelyettünk is, s amit mi sokáig az évődő játékoság leplebe próbáltunk burkolni, hogy lehetőleg ne is tudjunk róla: a kölcsönös kék akarását.

Azon a délutánon Kornél jött el mihozzánk; nagyapám, szokása szerint, a Regent kávéházban üldögélt újságíró barátjával, Goda Gézával, hogy megvitassák a politikai helyzetet; a cselédnél — a „lánynál”, ahogy a családban mondták — ott volt az udvarlója a konyhán és éléskamrán túli ablaktalan lyukban, az úgynevezett cselédszobában (utóvégre a cselédnek, ugye, az is jó, örüljön, hogy fedél van a feje fölött és nem kell éheznie); nagymama pedig közölte, hogy neki el kell ugrania egy órácskára Strauszné kegyelmes asszonyhoz, Strausz valóságos belső és titkos tanácsos özvegyéhez, akinek személyes interveniálása segített be engem annak idején a gimnáziumba, legyünk addig jók és ne szedjük ízekre a lakást, inkább römizzünk.

Magunkra maradva, zavarba jöttünk, gondolom, az alkalomtól, amilyenhez hasonló még nem kínálkozott megfogalmazatlan vágyaink kiélésére, s mindjárt meg is rettentünk tőle, elő is vettük a kártyát a nagyanyai tanács szerint, de a rómi egyikünket sem kötötte le hosszabb távon, a játék némi idő elteltével átfordult valamilyen mimelt veszekedésbe, ebből aztán jó fiúszokás szerint verekedés lett, de nem olyan, mint amikor Farkas Pólóval gyúrtuk és püföltük egymást, gyűlölettől tajtékozva, mintha az életünk függne tőle; ez nem véres csihpuhi volt, hanem egyfajta nyájas kiskutya-hempergőzés, a törekeny Kornélt egykettőre az ágyamul szolgáló heverőre csaptam és dögönyözni kezdtem, de ebben még mindig a tudatküszöb alatti szféra munkált, ahogy a fiúknál általában, akik ébredező nemiségüket így, az effajta vitézi tusák játékosnak álcázott hevében élik ki; igaz, én minduntalan oda kapkodtam Kornél combjai közé, de még ez is hozzátartozott az ilyesféle kölyökharcok szavak nélkül is kodifikált gesztusrendszeréhez, ahhoz a bizonyos álcázó szerephez, utóvégre a legérzékenyebb és legvédtelenebb pont támadását jelentette, legalábbis a felszínen, ez pedig szabályos, általánosan elfogadott eljárás ilyenkor, nem lehet a szexualitás számlájára írni, magyarul ezzel még nem adja ki magát az ember, sem a legyőzni kívánt, vagy egészen röviden csak kívánt partnernak, sem önmagának, ez teljesen legális fogás, és az alul lévőnek kutyakötelessége, hogy az erkölcsi koreográfiát betartva, körömszakadtáig védekezzen, elkapva a tapogatóra induló kezét, és elhárítva a kényes pont közeléből. Kornél is ezt tette, s eddigi hadakozásunk egy jottányival sem lépte túl a megengedett kereteket; ez már csupán akkor következett be, amikor hirtelen elhatározással felálltam, belülről ráfordítottam a kulcsot a szoba mindkét ajtajára, majd az ablakhoz mentem és leeresztettem a redőnyt, vaksötétbe burkolva ezzel a szobát, ami, ha úgy tetszik önleleplezően világos beszéd volt, mégis jelbeszéd is.

Illetve ez sem pontos. Mert még e magam számára is váratlan lépésem mögött sem volt olyasfajta megfontolás, hogy ezek után pedig most el fogjuk hagyni az íratlan erkölcsi kódexet és megkezdjük eretnek előrehaladásunkat a tiltott ösvényeken; e tiltott ösvények mibenlétét voltaképp nem is ismertem; ám azt még magamnak is be kellett látnom, hogy föl-

hevült készenléti állapotom és a neki tulajdoníthatóan mintegy akaratomon kívül végrehajtott ajtózáras és szoba elsötétítés már semmi módon nem magyarázható logikusan a puszta verekedéssel, s hogy itt végtére másról, többről van szó, olyasmiről, aminél nem lehet jelen senki, sem egy véletlenül ránk nyitó cselédlány, sem mi magunk, bármily nevetséges önátlatás is, hogy elsötétítéssel próbáljuk kioltani a saját tudatunkból azt az új partitúrát, melyet továbbra is bevallatlanul, személyes jelenlétünket és vele felelőségünket mintegy kiiktatva akarunk lejátszani, a szó szoros értelmében szemet hunyva bűnösnek érzett szándékaink fölött. Ha most Kornél fölpatlan egy *Mit csinálsz? Megőrültél?* kíséretében, a varázs természetesen nyomban oda, s nyilván ismét asztalhoz ülünk kártyázni nyitott ajtók mellett, a délutáni nap fényénél; ő azonban (az ajtók bezárása és a redőny leeresztése közt odasandítottam rá) nem mozdult, nem is kérdezett semmit, s azzal, ahogy megadóan és csöndes mosollyal ott maradt feke a díványon, e priápi előkészületeket nem csupán jóváhagyva, hanem — a tiltakozás hiányának némán is ékesszóló kódjával — mintegy helyeselve is, bennem azon nyomban fölkelte a magát pszichológiailag már nyeregben érző hím diadalérzetét: tudtam, hogy most már legyőztem és birtokolom őt, csak éppen azt nem tudtam, hogy ez a gyakorlatban mit jelent; erről, bármily furcsa is, még csak halvány elképzeléseim sem voltak. Így hát ott folytattam a sötét, bezárt szobában, ahol világosban és nyitott ajtóknál abbahagytam; ő természetesen ugyanúgy viselkedett, mint korábban, de éreztem, hogy már csak illendőségből, hiszen előbbi beleegyezése már többet ígért ennél, s csakugyan kezének elhárító mozdulatai mind erőtlenebbekké váltak, egyszer-egyszer nem is tudták (vagy tán nem akarták?) megakadályozni, hogy ujjaim, hacsak röpké pillanatokra is, de megérintsék — több textilrétegen keresztül, persze — egyre növekvő célpontjukat, s halálos bizonyossággént járt át a felismerés, hogy már csak percek vagy másodpercek kérdése a várvelem teljes feladása: az ágyamon heverő test, ha az erény elvesztésének minden szent borzongásával is, de maradéktalanul át fogja nekem adni magát.

Ekkor történt, hogy valaki lenyomta a szalonra nyíló ajtó kilincset, majd — az ajtót zárva találván — erősen bekopogott.

Mi van ott? Azonnal tessék kinyitni! — harsant a vártnál hamarabb megérkező nagymama megbotránkozott hangja, s én döbbenet, lefojtásva, illetve inkább a jó erkölcs-prózai világába, mint jeges vízbe csöppenne vissza, szégyentől égő füllel nyitottam ajtót. *Mi ez? Mi folyik itt? Miért van sötét?* Nagymama fölhattintotta a villanyt. Kornél persze már nem feküdt, hanem az asztal mellett állt, s szerencsére ő is lehült annyira a váratlan eseménytől, hogy külsején nyoma sem maradt iménti izgalmanak, legföljebb arca jóval pirosabb a szokásosnál.

Semmi, csak játszottunk, nyögtem ki, fölhúзва a redőnyt.

Ahhoz nem kell bezárkózni és sötétet csinálni, mondta zordon nagymama, még kiöltözve sötét kosz-

tümben és gyöngyházgombbal díszített, ritka fátyolos kalapjában, ahogy az utcáról bejött, majd minden további szó nélkül sarkon fordult, és kiment.

Egy ideig még römiztünk, de főbe kólintva, egymás szemébe nézni sem merve. Aztán Kornél fölállt, zavartan elköszönt, és hazament.

Az eltévelyedés mámorából történt eme váratlan kijózanodás egyszeriben véget vetett életem e kurta közjátékának. Kornél természetesen továbbra is jó barátom maradt, de többé nem látogattuk kölcsönösen egymást (valószínűleg nagymama kívánta így, de erre már nem emlékszem) kapcsolatunkból egy csapásra elillant a testi vágy (legalábbis az enyém), s még afféle csalódott hiányérzet — a beteljesületlenségé — sem maradt a nyomában, részint mert, gondolom, egyikünk sem tudta voltaképpen, mi is az, ami nem ment teljesezésbe, részint, mert igazából nem voltunk mi homoszeuálisok. Illetve hát dehogy is nem; minden volt az ember eeben a folyton a testére emlékeztető, zürzavaros kölyökkorban... Mindenesetre, ami engem illet, én a következő héten már a szombati istentiszteleten megpillantott Arató Zsuzsáért hevültem, s hozzá írtam szerelmes levelet. De már arra a kérdésre, hogy mi történik, ha a nagymama egy negyedórával később tér haza, s Kornélt meg engem ösztöneink időközben rávezetnek a logikus folytatás útjára, nem tudok válaszolni.

Shó, ami szó, Kornél akkori lelkiállapotát nem ismerem, róla ennél fogva nem is nyilatkozhatom; lehet, hogy ő nehezebben tette túl magát a megrázkodtatáson, hogy benne mélyebb nyomot hagyott az eset. kiváltképpen, hogy lelepleztetése idegenek közt, vendégségben történt. S azt sem tudom, vajon az ő esetében is csupán — vagy elsősorban — a testiség volt-e a domináns e különös barátságban. Lehet, hogy nem. Valószínűleg nem. Ezt egy gesztusából vélem kiolvasni, de még ennek a gesztusnak is többféle magyarázata lehet, akárcsak e furcsa intermezzo annyi más elemének.

Kevéssel a történetek után iskolai atlétikai versenyre készültünk. A nevezéseket már leadtuk, s vártuk a verseny napját. Körünkben az atlétika, főként a futás nagy becsben állt az idő tájt, hetente többször is szédületes 800-as világcsúcsról olvashattunk a *Nemzeti Sport*-ban, egyszer Andersson, másszor Hagg ragadta magához, illetve vette vissza a rekordot, mi pedig akkor is ott gunnyasztottunk Kornéllal a pasaréti BBTE pálya (ma: Vásas pálya) Rózsadomb oldali töltésén, amikor Szilágyi megfutotta az akkor elképesztően jónak számító 30:09.4 perces magyar csúcsot tízezeren. S tudtuk, ugyanezen a pályán rendezik majd meg a mi versenyünket is, tehát valódi, kimért pályán, stopperrel, már jó előre izgultam, hányadiknak sikerül beérkeznem 80 méteren.

Nos, az egyik óraközi szünet végén Kornél, úgy is, mint a verseny diákintézője, odalép hozzám, és elmondja, hogy haskelepes tornatanárunk az imént félrevonta őt, s megkérdezte tőle, vajon nem lehetne-e valamilyen ürüggyel elutasítani az én nevezésemet. *Nem,* válaszolt tanárunknak tömören és ridegen Kornél, mire a tanár úr szelíden ugyan, de megmosta a

fejét, amiért egy „ilyet” vesz pártfogásába. Nemzetiellennek mindamellett nem bélyegezte barátomat, lévén mindketten reformátusok, tehát mintegy véd- és dacszövetségben a katolikusok ellen (bizony, ilyen szempontok is voltak azidőt!), ám nyilván azért sem, mert a Ludassy családot, de még a legifjabb tagját sem lett volna tanácsos e jelzővel illetnie.

Így aztán Kornél jóvoltából én is rajtához állhattam. A toronymagas esélyes vitathatatlanul Kornél volt, de a nagy ellenfelek közé tartozott Farkas Póló is, a korszak egyik legnagyobb festőművészenek, a későbbi mártír Farkas Istvánnak a fia, akivel annyit és oly elkeseredett haraggal verekedtünk. A többiek nem jöhettek szóba, legfeljebb csak az alsóbb helyezésekért futhattak.

A rajtot nagyon jól kaptam el; arra mindenesetre ügyeltem, hogy ne ugorjak ki az indítás előtt, mert tisztában voltam vele, hogy ez esetben Haskelep tanár úr nem haboznék az idevonatkozó szabályok felrúgásával nyomban kizárni a futamból. Negyven-ötven méter után csodálkozva észleltem, hogy még élen vagyok. Aztán ahogy a célhoz közeledtünk, lihegést, fujtatást hallok — de bal felől, holott Kornél a tőlem jobbra levő pályát kapta! Amennyire tudok, heleanorósítok, s fél méterrel Farkas Póló előtt érek a célba. Mondják: 10.9. Közepes idő. De hol van Kornél? *Tintili megsérült*, hallom.

Valóban ott bicegcsél a rajtvonal közelében a fűvön. Elrugaskodáskor, mint mondja, meghúzodott a bokája. Haskelep tanár úr képtelen palástolni a mérgét, másnap az én nevem jelenik majd meg mint az első a *Nemzeti Sport*-ban (hát még, ha sejtí a jó ember, hogy a 10.9 stimmelni fog ugyan, de 100 méteres távot írnak a tényleges 80 helyett!), azzal gyanúsítja, s tán nem is egészen alaptalanul Kornélt, hogy merő truccból adta le nekem a versenyt. Én mérgesen meredek barátomra, nincs ínyemre a siker ilyen áron; ő hosszan, szomorú mosollyal válaszol, s amikor Haskelep odább lép, lassan — jóval lassabban, mint szokta — fölhúzza a tornanadrágot a hasáig, szárának végét szinte combtőig emelve. Érzem, elvörösödöm.

Most pedig, annyi évtized után, azt kérdezem magamtól: valóban csak „truccolt”-e Kornél? Az indította-e a kegyes csalásra, hogy borsot törjön ostoba fajánkó tanárunk orra alá? Hogy bizonyítsa: még rossz szertornász, mi több — horribile dictu! — zsidó gyerek is lehet jó sportoló? Vagy másért? Netán mindkét okból egyszerre?

Az egyetlen megfogható tény, hogy a pályáról elballagtunkkor már nem bicegett.

